Implementácia firemnej siete

Semestrálna práca

Andrej Hucík, Miroslav Kozák, Andrej Šišila

Katedra informačných sietí Žilinská Univerzita v Žiline - Fakulta riadenia a informatiky Žilina 2017

Obsah

1	Úvo	\mathbf{d}	4
2	Cie	le práce	5
3	Top	oológia siete	6
4	Lin	ux	7
	4.1	Inštalácia operačného systému	7
	4.2	VLAN	8
	4.3	Základná konfigurácia	8
	4.4	DNS	10
	4.5	DHCP	14
	4.6	NTP	15
	4.7	Web server	18
		4.7.1 Joomla	19
		4.7.2 Mediawiki	19
	4.8	Poštový server	19
	4.9	Firewall	20
		4.9.1 Spúšťanie iptables skriptu po štarte	24
5	Wir	ndows	25
	5.1	Inštalácia operačného systému	25
	5.2	Základná konfigurácia	
	5.3	DNS	28
	5.4	DHCP	29
	5.5	NTP	30
	5.6	Web server	30
	5.7	Poštový server	32
	5.8	NAT	33
6	Záv	er	34

Zoznam obrázkov

1	Logická topológia siete
2	Verejné DNS záznamy
3	Vnútorné DNS záznamy
4	Nastavenie parametrov pre DNS pohľady a autentifikácia Slave DNS
	servera spoločným kľúčom
5	Konfigurácia DNS forwardera
6	Konfiguračný súbor pre DHCP
7	Konfigurácia NTP servera
8	Konfigurácia NTP na klientovi
9	Kontrola externých NTP serverov
10	Stav synchronizácie s NTP serverom
11	Konfiguračný súbor webstránky
12	Prehľad konfiguračných súborov webstránok
13	Server Manager
14	Inštalácia DHCP, DNS a IIS
15	Spôsob inštalácie novej role pre Windows Server
16	Nainštalované role pre systém Windows Server
17	DNS záznamy
18	Konfigurácia DHCP
19	Inštalácia webového servera IIS
20	Zdrojový kód stránky "web2"
21	Ukážka webových stránok "web1" (vpravo) a "web2" (vľavo) 32
22	Inštalácia poštového servera MainEnable
23	Povolenie vzdialeného prístupu

$\mathbf{\acute{U}vod}$

Základom každej firmy, či už malej, strednej alebo veľkej, je stabilná a bezpečná sieťová infraštruktúra.

V našej práci sa budeme zaoberať implementáciou a konfiguráciou menšej firemnej siete, ktorá bude pozostávať z jedného smerovača, jedného prepínača, dvoch serverových systémov a dvoch pracovných staníc. Potom na potrebných uzloch nastavíme potrebné služby, ktoré umožnia firme poskytovať služby pre vnútornú, ale aj vonkajšiu sieť.

Ciele práce

Hlavným cieľom našej práce je vytvorenie jednoduchej sieťovej infraštruktúry, ktorú bude možné nasadiť do podnikového prostredia. Vytvorenie a konfigurácia takejto siete si vyžadovalo splnenie nasledovných čiastkových cieľov:

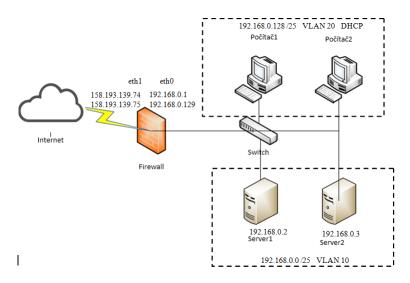
- Inštalácia operačného systému na serverové systémy, pracovné stanice a smerovač, a ich následná základná konfigurácia
- DNS: Master/Slave riešenie s replikáciou a overením
- Podpora viacerých virtuálnych web serverov a s inštaláciou niektorej z web aplikácii typu CMS or Wiki
- Firewall na smerovači cez netfilter s NAT
- Firewall na server systémoch
- NTP čas pre firmu
- SSH prístup
- DHCP
- Email

Služby bolo potrebné sprevádzkovať najprv na linuxovej distribúcií Debian 8.6.0 x64 Stable a potom aj na Windows Server 2016, preto je aj táto práca rozdelená na dve hlavné časti: konfiguráciu v linuxovom prostredí v systéme Debian a konfiguráciu v systéme Windows.

Topológia siete

Naša topológia siete pozostáva z firewallu ku ktorému je na jednom rozhraní pripojený prepínač ku ktorému su napojené dva servery a dva počítače. Na druhom rozhraní je Internet. Na linuxoch aj na windowsoch bola rovnaká topológia s výnimkou, že pri pracovaní s linuxom sa nachádzali počítače a servery v rozdielnych VLAN: Servery vo VLAN-e 10 a desktopy vo VLAN-e 20.

Keďže si Windows Server nerozumel s VLAN-ami, topológia siete sa líši v tom, že všetky koncové uzly sú v defaultnej VLAN-e (VLAN 1).

Obr. 1: Logická topológia siete

Linux

4.1 Inštalácia operačného systému

Ako serverový aj klientský operačný systém sme použili linuxovú distribúciu "Debian 8.6.0 x64 - kódové meno 'Jessie' "Najprv sme si stiahli inštalačný iso súbor s "Debian 8.6.0 stable 64 bit" vo verzií "netinst" t.j. operačný systém si sťahuje aktuálne balíčky z internetu.

V rámci nastavení počítačov (serverov a desktopov) vo VirtualBox-e sme zmenili tieto nastavenia:

- System -> Motherboard -> Base memory = 1024MB
- System -> Processor -> Processor(s) = 1 CPU
- System -> Processor -> Enable PAE/NX = zaškrtnúť
- System -> Acceleration -> Hardware Virtualization -> Enable VT-x/AMD-V
 zaškrtnúť
- Storage -> Controller: IDE -> klikneme na Empty disk -> v pravom paneli klikneme na ikonku CD a vyberieme možnosť Choose Virtual Optical Disk File. Otvorí sa dialógové okno, v ktorom vyhľadáme stiahnutý iso súbor.
- Pre servery a desktopy: Network -> Adapter 1 -> Enable Network Adapter a nastavíme Attached to -> Bridged Adapter -> eth1. Sieťové nastavenia pre firewall sú rovnaké, ako pre desktopy a servery, s tým, že Adapter 1 sme nastavili na Bridged Adapter pripojený na eth1 (lokálne rozhranie) a navyše sme zapli aj Adapter 2 ako Bridged Adapter pripojený na eth0 (verejné rozhranie).

Po nastavení virtuálky sme ju spustili. Ďalej sme postupovali v štandardnej inštalácií Debian-u. Ako doménu sme nastavili takú, ktorá nám bola pridelená: "sos3.local". Ako hostname sme nastavili doménové meno, ktoré je odvodené od jej funkcie napr. všetky servery majú označenie "SX" a desktopy "DX", kde X je poradové číslo servera/desktopu. Z doplnkový balíškov sme pre servery neinštalovali nič, jedine pre desktopy sme nainštalovali grafické rozhranie XFCE.

4.2 VLAN

Servery sú vo VLAN 10, desktopy vo VLAN 20. Smerovanie medzi VLAN-ami je vykonávané na FW preto sme na firewall-e nainštalovali balíček "vlan". Tento balíček pridá do systému softvérovú podporu podrozhraní, samotný sieťový adaptér podrozhrania podporoval. Prostredníctvom podrozhraní uskutočňujeme VLAN smerovanie, ktoré je bližšie popísané v kapitole "Firewall".

```
apt-get install vlan
```

Konfigurácia VLAN a trunking prebiehala na Cisco Catalyst prepínači. Servery S1 a S2 boli pripojené na rozhranie fa0/2, firewall na fa0/3 a desktopy na fa0/1. Vytvorili sme VLANky a pomenovali ich. Nižšie uvádzame príkazy na konfiguráciu prepínača.

```
switch(config)# Vlan 10
switch(config-vlan)# name servers
switch(config)# Vlan 20
switch((config-vlan)# name PCs
switch(config)# interface fa0/3
switch(config-if)# switchport mode trunk
switch(config-if)# switchport trunk native vlan 1
switch(config-if)# no shut
switch(config)# interface fa0/2
switch(config-if)# switchport mode access
switch(config-if)# switchport access vlan 10
switch(config-if)# no shut
switch(config)# interface fa0/1
switch(config-if)# switchport mode access
switch(config-if)# switchport access vlan 20
switch(config-if)# no shut
```

4.3 Základná konfigurácia

Každý inštalácia Debian-u obsahovala navyše tieto balíčky:

```
apt-get install tcpdump vim openssh-client openssh-server bind9-host
```

Stručný popis balíčkov:

- tcpdump nástroj na sledovanie sieťovej premávky
- vim textový editor
- openssh-client / openssh-server SSH kliet / server
- bind9-host nástroj na vykonávanie DNS dotazovania

Potom sme nainštalovali "VirtualBox Guest Additions", pre zaistenie vyššej stability a kompatibility so zariadeniami a samotným virtualizovaným systémom.

Ďalej sme si nastavili statickú IP adresáciu na serveroch a firewall-e. Preto sme upravovali súbor "/etc/network/interfaces". Nižšie je uvedený spomenutý konfiguračný súbor pre firewall.

```
source /etc/network/interfaces.d/*
# The loopback network interface
auto lo
iface lo inet loopback
# The primary network interface
allow-hotplug eth0
iface eth0 inet static
        address 158.193.139.74
        netmask 255.255.255.0
        gateway 158.193.139.1
        up /usr/local/etc/firewall.sh
auto eth0:1
allow-hotplug eth0:1
iface eth0:1 inet static
        address 158.193.139.75
        netmask 255.255.255.0
        gateway 158.193.139.1
# Vnutorna (firemna) sietovka
auto eth1
#VLAN 10 subinterface
auto eth1.10
iface eth1.10 inet static
        address 192.168.0.1
        netmask 255.255.255.128
        dns-nameservers 192.168.0.2 192.168.0.3
#VLAN 20 subinterface
auto eth1.20
iface eth1.20 inet static
        address 192.168.0.129
```

netmask 255.255.255.128 dns-nameservers 192.168.0.2 192.168.0.3

This is an autoconfigured IPv6 interface iface eth0 inet6 auto

4.4 DNS

Systém názvov domén alebo systém mien domén, alebo systém doménových mien (Domain Name System), skr. DNS, je systém, ktorý ukladá prístup k informácii o názve zariadení (hostname) a názve domény v istej distribuovanej databáze v počítačových sieťach ako internet. Najdôležitejšie je, že poskytuje mechanizmus získania IP adresy pre každé doménové meno zariadenia (lookup) a naopak (reverse). Uvádza aj záznamy pre poštové servery (MX záznam) akceptujúce poštu pre danú doménu.

DNS poskytuje na internete všeobecne dôležitú službu, pretože kým počítače a sieťový hardvér pracujú s IP adresami, ľudia si vo všeobecnosti ľahšie pamätajú mená strojov a domén pri použití napr. v URL a e-mailovej adrese (obzvlášť nepríjemné by to bolo pri IPv6 adrese). DNS tak tvorí prostredníka medzi potrebami človeka a softvéru.

V rámci našej doménovej zóny "sos3.local" sme si museli nastaviť dva DNS servery: Master (S1) a Slave (S2). Slave zrkadlí hlavný DNS server a v prípade poruchy ho zastúpi. Keďže si Slave DNS server všetko stiahne z Master DNS servera, netreba ho primárne konfigurovať, ale stačí mu nastaviť "allow-transfer" na privátnu IP Master DNS.

Na obidva servery sme nainštalovali DNS server a nástroje na overenie jeho funkčnosti príkazom "apt-get install bind9 bind9utils dnsutils".

Master DNS serveru sme upravovali súbory "/etc/resolv.conf" (konfigurácia adries DNS serverov), "/etc/bind/master/db.sos3.local" (view-lokálny), "/etc/bind/master/db.sos3.external" (view-verejný), "/etc/bind/named.conf.local" (definovanie lokálnych a verejných DNS pohľadov). Pohľady na DNS serveri sme definovali kvôli tomu, aby sme vedeli dať tomu, kto sa pýta, správnu IP adresu v závislosti od toho, odkiaľ sa pýta. Pokiaľ sa dotazuje klient z lokálnej siete, DNS server mu odpovie IP adresou v lokálnej sieti. Pokiaľ sa ale pýta klient z vonkajšej siete (internetu), DNS server odošle klientovi verejnú IP adresu. Obsah súboru "/etc/resolv.conf" je uvedený nižšie.

domain sos3.local # Master DNS nameserver 192.168.0.2 # Slave DNS nameserver 192.168.0.3 V adresári "/etc/bind" na S1 sme vytvorili adresár "master", do ktorého sme ukladali zónové súbory pre DNS.

Pohľady pre DNS sme nastavovali na Master fDNS serveri súbormi

- "/etc/bind/named.conf.local", "/etc/bind/master/db.sos3.local",
- "/etc/bind/master/db.sos3.external". Pri dotazovaní na doménové meno nášho DNS zvnútra sa použijú privátne adersy DNS serverov zo súboru
- "/etc/bind/master/db.sos3.local". Pri dotazovaní na doménové meno nášho DNS zvonku sa použijú verejné adersy DNS serverov zo súboru
- "/etc/bind/master/db.sos3.external". O tom, aký súbor sa použije, rozhoduje súbor "/etc/bind/named.conf.local"

Počítače v lokálnej sieti sa dokážu navzájompingať pomocou svojich hostname. Preklad hostname názvov na IP adresy je definovaný v súbore "/etc/bind/master/db.sos3.local".

Firewall bol nakonfigurovaný tak, aby prepúšťal DNS požiadavky na lokálnej sieti, a tiež aby prepúšťal požiadavky z internetu na obidva DNS servery t.j. aby boli obidva DNS servery viditeľné zvonku (PREROUTING). Záznamy pre DNS sú pre obidve verejné IP adresy pre udp aj tcp port 53 (zdrojový aj cieľový).

V prípade, že sa vyskytli problémy, skúšali sme vypnúť firewall, kontrolovali sme konfiguračné súbory Master DNS servera príkazmi "named-checkconf" a "named-checkzone" a príkazom "tcpdump" sme monitorovali prenášané správy. Pri každej zmene konfiguračných súborov bolo treba reštartovať bind9 / isc-dhcp-server / interface.

Výnimky pre DNS vo firewall-e sú uvedené v kapitole "Firewall".

Zdroje:

https://www.howtoforge.com/two_in_one_dns_bind9_views

```
GNU nano 2.2.6
                                             File: db.sos3.external
                                                                                                                  Modified
$TTL
                         SOA
                                                                 ; Serial
                                       2016112202
                                                                 ; Refresh
                                          86400
                                                                 ; Retry
                                                                 ; Expire
                                       2419200
                                        604800 )
                                                                 ; Negative Cache TTL
            IN
            IN
IN
IN
                                      ns2.sos3.local.
158.193.139.74
158.193.139.75
            IN
IN
IN
;web1
web1
                         CNAME
web2
                                      10 mail.sos3.local.
158.193.139.74
mail
                                                                                         Cut Text ^C Cur Pos
UnCut Text^T To Spel
                                              Read File <sup>^</sup>Y Prev Page <sup>^</sup>K
Where Is <sup>^</sup>V Next Page <sup>^</sup>U
                     ^O WriteOut
^J Justify
   Get Help
Exit
```

Obr. 2: Verejné DNS záznamy

```
GNU nano 2.2.6
                                            File: db.sos3.local
                                                                                                            Modified
$TTL
                                    ns1.sos3.local. hostmaster.sos3.local. (
2016112202 ; Serial
                        SOA
                                      604800
                                                              ; Refresh
                                                              ; Retry
                                     2419200
                                                             ; Expire
                                      604800 )
                                                             ; Negative Cache TTL
            IN
IN
                        NS
NS
                                    ns1.sos3.local.
ns2.sos3.local.
                                     192.168.0.2
                                    server1
192.168.0.2
192.168.0.3
            IN
IN
server1
firewall;
server2 IN
            IN
IN
                        CNAME
ueb1
web2
                        CNAME
            IN
IN
                                                mail.sos3.local.
mail
                       WriteOut
Justify
                                           Read File <sup>^</sup>Y Prev Page <sup>^</sup>K
Where Is <sup>^</sup>V Next Page <sup>^</sup>U
                                                                                    Cut Text Cur Pos
UnCut Text To Spell
    Get Help
Exit
```

Obr. 3: Vnútorné DNS záznamy

```
secret "cmFuZG9t";

};

view "local" {
    match-clients { !key fero; 192.168.0.0/24; 127.0.0.1; };
    zone "sos3.local" {
        type master;
        file "/etc/bind/master/db.sos3.local";
        allow-query { any; };
        allow-update { 192.168.0.0/24; };
        allow-transfer { 192.168.0.3; };

};

view "external" {
    match-clients { key fero; 192.168.0.3; !192.168.0.0/24; any; };
    server 192.168.0.3{ keys fero; };
    zone "sos3.local" {
        type master;
        allow-query{ any; };
        file "/etc/bind/master/db.sos3.external";
        allow-transfer { 192.168.0.3; };

};

$\delta$
```

Obr. 4: Nastavenie parametrov pre DNS pohľady a autentifikácia Slave DNS servera spoločným kľúčom

Obr. 5: Konfigurácia DNS forwardera

4.5 DHCP

Dynamic Host Configuration Protocol (DHCP) je súbor zásad, ktoré využívajú komunikačné zariadenia (počítač, router alebo sieťový adaptér), umožňujúci zariadeniu vyžiadať si a získať IP adresu od servera, ktorý má zoznam adries voľných na použitie.DHCP Server (Dynamic Host Configuration Protocol) vykonáva automatické pridelenie IP adries svojim klientom. Môžu to byť akékoľvek systémy, podporujúce DHCP. DHCP je štandardný protokol, môžu ho využívať aj systémy mimo Microsoft. Z Microsoft operačných systémov podporujú funkciu DHCP klienta všetky až na veľmi exotický LAN Manager pre OS / 2. V rámci siete potom máme DHCP Server - prideľujúca adresy a počítače - ktoré je od neho preberajú (DHCP Clients). V sieti môžu byť aj počítače, ktoré majú tieto adresy nastavené manuálne.

DHCP server (S2) sme museli upraviť tak, aby prideľoval aj DNS adresy serverov. Súbor "/etc/dhcp/dhcpd.conf" na S1 sme upravili tak, že sme doň pridali privátne IP adresy DNS serverov (option domain-name-servers). Do časti pre podsieť sme definovali názvy týchto serverov. Voľbu "optionhost-name" sme zmenili z pôvodného "example.org" na "sos3.local". Tým, že sme nastavili DNS server, nemusíme meniť na jednotlivých hostoch súbor "/etc/resolv.conf". Preto sme na FW museli nainštalovať balíčky "isc-dhcp-server" a "vlan" t.j. "apt-get install isc-dhcp-server vlan". Potom sme editovali súbor "/etc/network/interfaces" tak, že sme odstránili adresné informácie z vnútorného interfacu eth1, ale nechali sme "auto eth1", aby sa port zapol (UP). Následne sme pridali subinterface eth1.10 pre VLAN 10 (servery) a eth1.20 pre VLAN 20 (desktopy). Adresný rozsah pre jednotlivé VLAN bola sieť 192.168.0.0/24 rozdelená na dve /25 siete: 192.168.0.0 - 192.168.0.127 pre VLAN 10 a 192.168.0.128 - 192.168.0.255 pre VLAN 20

FW plní úlohu DHCP Relay servera. Všetky DHCP požiadavky od klientov prechádzajú cez FW ku DHCP serveru, ktorý pridelí klientovi IP adresu a ďalšie nakonfigurované informácie. Týmto spôsobom je FW zodpovedný iba za filtrovanie premávky a server za služby poskytované na sieti. IP adresa DHCP servera sa do konfiguračného súboru "/etc/default/isc-dhcp-relay" DHCP relay agenta musí zadať BEZ úvodzoviek a musíme počúvať na obidvoch podrozhraniach t.j. eth1.10 aj eth1.20. Konfigurácia DHCP Relay servera je uvedená nižšie.

```
# Defaults for isc-dhcp-relay initscript
# sourced by /etc/init.d/isc-dhcp-relay
# installed at /etc/default/isc-dhcp-relay by the maintainer scripts
#
# This is a POSIX shell fragment
#
# What servers should the DHCP relay forward requests to?
# Forwarduj DHCP poziadavky na S2
SERVERS=192.168.0.3
# On what interfaces should the DHCP relay (dhrelay) serve DHCP requests?
```

Pocuvame DHCP REQUESTY na vlane 20 pre desktopy, ale aj na vlane 10, aby
sme mohli REQUEST poslat na server
INTERFACES="eth1.10 eth1.20"

Additional options that are passed to the DHCP relay daemon? OPTIONS=""

Výnimky pre DHCP vo firewall-e sú uvedené v kapitole "Firewall".

Obr. 6: Konfiguračný súbor pre DHCP

4.6 NTP

NTP(Network Time Protocol) je protokol na sychronizáciu všetkých počítačov pripojených do vnutornej siete. Tento protokol zaisťuje, aby všetky počítače v sietei mali rovnaký a presný čas. Bol nvrhnutý aby odolával následkom premenlivého zdržania pri doručovaní paketov. NTP používa UDP na porte 123. NTP server sme zvolili server2, ktorý má ip adresu 192.168.0.3. Nainštalovali sme NTP príkazom "apt-get install ntp". Na klientoch sme nainštalovali NTP pomocou príkazu apt-get install ntp ntpdate. V súbore na serveri s2 "/etc/ntp.conf" sme pridali slovenské servery zo stránky "www.pool.ntp.org/zone/sk", ostatné servery sme zakomentovali. Klienti si následne z master serveru aktualizujú čas.

Výnimky pre NTP vo firewall-e sú uvedené v kapitole "Firewall".

Obr. 7: Konfigurácia NTP servera

```
GNU nano 2.2.6
                                     File: ntp.conf
filegen clockstats file clockstats type day enable
Y You do need to talk to an NTP server or two (or three).
#server ntp.your-provider.example
 pool.ntp.org maps to about 1000 low-stratum NTP servers. Your server will
pick a different set every time it starts up. Please consider joining the
# pool: <http://www.pool.ntp.org/join.html>
server 2.sk.pool.ntp.org
server O.europe.pool.ntp.org
server 2.europe.pool.ntp.org
#server 0.debian.pool.ntp.org iburst
#server 1.debian.pool.ntp.org iburst
#server 2.debian.pool.ntp.org iburst
¥server 3.debian.pool.ntp.org iburst
 Access control configuration; see /usr/share/doc/ntp-doc/html/accopt.html for
 details. The web page <a href="http://support.ntp.org/bin/view/Support/AccessRestric*">http://support.ntp.org/bin/view/Support/AccessRestric*</a>
                                ^R Read File ^Y Prev Page ^K
^W Where Is ^V Next Page ^U
                ^O WriteOut
^J Justify
                                                                    Cut Text CC Cur Pos
UnCut Text To Spel
   Get Help
Fxit
```

Obr. 8: Konfigurácia NTP na klientovi

```
4 bytes from 91–235–53–86.s.azet.sk (91.235.53.86): icmp_seq=2 ttl=247 time=14.
--- pokec.sk ping statistics ---
packets transmitted, 2 received, 0% packet loss, time 1002ms
tt min/avg/max/mdev = 14.329/14.701/15.074/0.391 ms
oot@server2:/home/s2# ntpq -p
                                  refid
                                                                                                                  jitter
      remote
                                                    st t when poll reach
                                                                                        delay
                                                                                                     offset
ntp2.kajot.cz 5.1.56.123
ns3.0x00.lv 194.100.2.194
stratum2-4.NTP. 129.70.130.70
                                                                                                   -85.810
-86.395
-88.568
                                                                                       15.556
57.556
                                                                                                                  59.793
54.944
                                                     2 u
                                                                       64
                                                                                                                  39.425
unsynchronised
  time server re–starting
   polling server every 8 s
root@server2:/home/s2# ntpstat
synchronised to NTP server (85.254.216.1) at stratum 3
    time correct to within 1165 ms
polling server every 64 s
root@server2:/home/s2# ntpstat
synchronised to NTP server (85.254.216.1) at stratum 3
time correct to within 455 ms
polling server every 64 s
root@server2:/home/s2# _
```

Obr. 9: Kontrola externých NTP serverov

Obr. 10: Stav synchronizácie s NTP serverom

4.7 Web server

Apache HTTP Server je softwarový webový server s Opensource licenciou pre Linux, BSD, Microsoft Windows a iné platformy.

PHP (PHP: Hypertext Preprocessor) je populárny opensource skriptovací jazyk, ktorý sa používa najmä na programovanie klient-server aplikácií (na strane servera) a pre vývoj dynamických webových stránok.

MySQL je slobodný a otvorený viacvláknový, viacužívateľský SQL relačný databázový server. MySQL je podporovaný na viacerých platformách (ako Linux, Windows či Solaris) a je implementovaný vo viacerých programovacích jazykoch ako PHP, C++ či Perl. Databázový systém je relačný, typu DBMS (database management system). Každá databáza je v MySQL tvorená z jednej alebo z viacerých tabuliek, ktoré majú riadky a stĺpce. V riadkoch sa rozoznávajú jednotlivé záznamy, stĺpce udávajú dátový typ jednotlivých záznamov, pracuje sa s nimi ako s poľami. Práca s MySQL databázou je vykonávaná pomocou takzvaných dotazov, ktoré vychádzajú z programovacieho jazyka SQL (StructuredQueryLanguage).

Na webový server sme použili apache. Apache HTTP Server je softwarový webový server s Opensource licenciou pre Linux, BSD, Microsoft Windows a iné platformy. V dnešnej dobe je najrozšírenejším na celom svete. Pre plnú fukncionalitu webového servera sme museli nainštalovať apache, mysql, php príkazom "apt-get install apache2 mysql php5".

V adresári /var/www/ sme vytvorili priečinky s názvami web1 a web2. Kde web1 a web2 predstavovali dva virutálne webové servery. Následne sme v etc/apache2/sitesavailable 003-wiki.sos3.local.conf sme pridali cestu ku web stránke /var/www/web1 a ServerName web2.sos3.local. Pre joomlu v súbore 002-joomla.sos3.local.conf sme pridlai cestu k adresaru ked uz DocumentRoot /var/www/web1 a ServerName web1.sos3.local . Následne do DNS záznamov sme museli pridať:

```
pre súbor "db.sos1.local"
```

```
web1 IN A 192.168.0.4
web2 IN A 192.168.0.4
```

a pre súbor "db.sos1.public"

```
web1 IN A 158.193.139.74
web2 IN A 158.193.139.74
```

4.7.1 Joomla

V priečinku /var/www/web2 sme stiahli joomlu verziu 3.6 pomocou príkazu "wget https://github.com/.../Joomla_3.6.0-Stable-Full_Package.zip" . V ďalšom kroku sme odzipovali tento súbor príkazom "unzip Joomla_3.6.0-Stable-Full_Package.zip" . Následne sme v prehliadači otvorili web1.sos3.local a podľa príslušných krokov sme nainštalovali joomlu.

4.7.2 Mediawiki

V priečinku var/www/web1 sme stiahli Wikimedia pomocou príkazu "wget https://www.mediawiki.org/wiki/Download/mediawiki-1.2.8.zip" . Následne sme odzipovali tento súbor príkazom "unzip mediawiki-1.2.8.zip" . A v poslednom kroku sme v prehliadači web2.sos3.local nainštalovali mediawiki.

Výnimky pre webový server vo firewall-e sú uvedené v kapitole "Firewall".

Obr. 11: Konfiguračný súbor webstránky

```
root@server1:/etc/apache2# cd sites-available/
root@server1:/etc/apache2/sites-available# ls
000-default.conf 003-wiki.sos3.local.conf
002-web1.sos3.local.conf 003-wiki.sos3.local-ssl.conf
002-web1.sos3.local-ssl.conf default-ssl.conf
root@server1:/etc/apache2/sites-available# _
```

Obr. 12: Prehľad konfiguračných súborov webstránok

4.8 Poštový server

Na poštový server sme použili postfix. Postfix je počítačový program pre unixové systémy pro prepravu elektronickej pošty (MTA).

Najprv bolo ptorebné nainštalovať postfix príkazom apt-get installpostfix prešli sme inštaláciou kde sme nastavili hostname sos3.local. Následne sme museli reštartovať postfixservicepostfixrestart. V súbore /etc/postfix/main.cf je potrebné upraviť myhostname = sos3.local, odkomentovať

pridat konfigurak a obrazky

4.9 Firewall

Politika filtrovania sieťovej premávky bola reštriktívna, t.j. čo nebolo vyslovene povolené, bolo zakázané. Pre filtrovanie sme použili nástroj "iptables". Firewall sme konfigurovali priebežne s úlohami počas semestra. Skript bol uložený v "/etc/skripty/firewall.sh". Skriptu sme nastavili oprávnenia "chmod 744 firewall.sh", aby ho mohol spúšťať iba root resp. sudo používateľ. Pravidlá v skripte sú štruktúrované podľa protokolu resp. funkcie, ktorú vykonávajú. Nižšie je uvedený konfiguračný skript na pridávanie pravidiel pre iptables.

```
#!/bin/bash
I=/sbin/iptables
# Vyčistíme pôvodné pravidlá z tabuliek NAT a FILTER
$I -F -t filter
$I -F -t nat
# Používame reštriktívnu politiku:
# čo nie je vyslovene povolené, je zakázané
$I -P INPUT DROP
$I -P FORWARD DROP
#$I -P INPUT ACCEPT
#$I -P FORWARD ACCEPT
# Povolíme vstup na loopback pre firewall
$I -A INPUT -i lo -j ACCEPT
######## CONNTRACK #########
# CONNTRACK mení bezstavový firewall na stavový t.j. firewall si pamätá spojenia,
# ktoré boli inicializované z vnútornej siete smerom von a automaticky ich povolí
# zvonku dnu
# FW CONNTRACK - čo odíde z firewallu von, nech sa naň aj vráti
$I -A INPUT -i eth0 -m conntrack --ctstate ESTABLISHED, RELATED -j ACCEPT
# VLAN CONNTRACK - čo odíde z VLAN rozhraní von, nech sa na ne aj vráti
$I -A FORWARD -i eth0 -o eth1.10 -m conntrack --ctstate ESTABLISHED, RELATED -j ACCEPT
$I -A FORWARD -i eth0 -o eth1.20 -m conntrack --ctstate ESTABLISHED, RELATED -j ACCEPT
```

```
######## SNAT ########
# Našej skupine boli pridelené verejné adresy 158.193.139.74 a .75
# Na tieto adresy prekladáme požiadavky pochádzajúce z vnútornej siete,
# pretože privátne adresy nie sú smerovateľné na vo verejnej sieti.
$I -t nat -A POSTROUTING -o ethO -j SNAT --to-source 158.193.139.74
$I -t nat -A POSTROUTING -o eth0 -j SNAT --to-source 158.193.139.75
######## VLAN ROUTING ###########
# Povolíme smerovanie medzi VLANami
$I -A FORWARD -i eth1.10 -o eth1.20 -j ACCEPT
$I -A FORWARD -i eth1.20 -o eth1.10 -j ACCEPT
######## ICMP ###########
# Povolíme PINGy na firewall zvonku aj zvnútra
$I -A INPUT -p icmp -j ACCEPT
# Povolíme PINGy z VLANiek von
$I -A FORWARD -i eth1.10 -o eth0 -p icmp -j ACCEPT
$I -A FORWARD -i eth1.20 -o eth0 -p icmp -j ACCEPT
######## SSH ########
# Povolíme SSH na firewall zvonku dnu
$I -A INPUT -p tcp --dport 22 -j ACCEPT
# Návrat SSH na FW, pokiaľ sa z neho pripájame niekam inam na SSH
# v rámci lokálnej siete
$I -A INPUT -i eth1.10 -p tcp --sport 22 -j ACCEPT
$I -A INPUT -i eth1.20 -p tcp --sport 22 -j ACCEPT
# Povolíme preposielanie SSH požiadaviek pre server S1 zvonku dnu ...
$I -t nat -A PREROUTING -d 158.193.139.74 -p tcp --dport 3002 -j DNAT
   --to-destination 192.168.0.2:22
$I -A FORWARD -p tcp -d 192.168.0.2 --dport 22 -j ACCEPT
$I -A FORWARD -p tcp -s 192.168.0.2 --sport 22 -j ACCEPT
# ... a zvnútra von - musíme povoliť obidva smery: od FW k S1 a naopak
$I -A FORWARD -d 192.168.0.2 -p tcp --dport 22 -j ACCEPT
$I -A FORWARD -s 192.168.0.2 -p tcp --sport 22 -j ACCEPT
# Povolíme preposielanie SSH požiadaviek pre server S2 zvonku dnu ...
$I -t nat -A PREROUTING -d 158.193.139.74 -p tcp --dport 3003 -j DNAT
   --to-destination 192.168.0.3:22
$I -A FORWARD -p tcp -d 192.168.0.3 --dport 22 -j ACCEPT
$I -A FORWARD -p tcp -s 192.168.0.3 --sport 22 -j ACCEPT
# ... a zvnútra von - musíme povoliť obidva smery: od FW k S1 a naopak
$I -A FORWARD -d 192.168.0.3 -p tcp --dport 22 -j ACCEPT
```

DNS

Povolime DNS pre FW

\$I -A INPUT -p udp --sport 53 -j ACCEPT

\$I -A FORWARD -s 192.168.0.3 -p tcp --sport 22 -j ACCEPT

```
$I -A INPUT -p udp --dport 53 -j ACCEPT
# Povolíme DNS zvnútra von
$I -A FORWARD -i eth1.10 -o eth0 -p tcp --dport 53 -j ACCEPT
$I -A FORWARD -i eth1.10 -o eth0 -p udp --dport 53 -j ACCEPT
$I -A FORWARD -i eth1.20 -o eth0 -p tcp --dport 53 -j ACCEPT
$I -A FORWARD -i eth1.20 -o eth0 -p udp --dport 53 -j ACCEPT
# Povolíme MASTER DNS (S1) pre lokálnu sieť
$I -A FORWARD -d 192.168.0.2 -p tcp --dport 53 -j ACCEPT
$I -A FORWARD -s 192.168.0.2 -p tcp --sport 53 -j ACCEPT
$I -A FORWARD -d 192.168.0.2 -p udp --dport 53 -j ACCEPT
$I -A FORWARD -s 192.168.0.2 -p udp --sport 53 -j ACCEPT
# Povolíme SLAVE DNS (S2) pre lokálnu sieť
$I -A FORWARD -d 192.168.0.3 -p tcp --dport 53 -j ACCEPT
$I -A FORWARD -s 192.168.0.3 -p tcp --sport 53 -j ACCEPT
$I -A FORWARD -d 192.168.0.3 -p udp --dport 53 -j ACCEPT
$I -A FORWARD -s 192.168.0.3 -p udp --sport 53 -j ACCEPT
# Povolíme MASTER DNS (S1) zvonku dnu
$I -t nat -A PREROUTING -d 158.193.139.74 -p tcp --dport 53 -j DNAT
   --to-destination 192.168.0.2
$I -t nat -A PREROUTING -d 158.193.139.74 -p udp --dport 53 -j DNAT
   --to-destination 192.168.0.2
# Povolíme SLAVE DNS (S2) zvonku dnu
$I -t nat -A PREROUTING -d 158.193.139.75 -p tcp --dport 53 -j DNAT
   --to-destination 192.168.0.3
$I -t nat -A PREROUTING -d 158.193.139.75 -p udp --dport 53 -j DNAT
   --to-destination 192.168.0.3
######## NTP ########
# Povolíme NTP pre FW zvonku dnu
$I -A INPUT -p udp --sport 123 -j ACCEPT
# Povolíme NTP lokálnu sieť
$I -A FORWARD -d 192.168.0.3 -p udp --dport 123 -j ACCEPT
$I -A FORWARD -s 192.168.0.3 -p udp --sport 123 -j ACCEPT
# Povolíme NTP zvonku dnu
$I -t nat -A PREROUTING -d 158.193.139.74 -p udp --dport 123 -j DNAT
   --to-destination 192.168.0.3:123
$I -t nat -A PREROUTING -d 158.193.139.75 -p udp --dport 123 -j DNAT
  --to-destination 192.168.0.3:123
######## HTTP ########
#Povol HTTP von
$I -A FORWARD -i eth1.10 -o eth0 -p tcp --dport 80 -j ACCEPT
$I -A FORWARD -i eth1.20 -o eth0 -p tcp --dport 80 -j ACCEPT
```

```
# Povolíme HTTP lokálnu sieť
$I -A FORWARD -d 192.168.0.2 -p tcp --dport 80 -j ACCEPT
$I -A FORWARD -s 192.168.0.2 -p tcp --sport 80 -j ACCEPT
#HTTP zvonku dnu
$I -t nat -A PREROUTING -d 158.193.139.74 -p tcp --dport 80 -j DNAT
   --to-destination 192.168.0.2
######## HTTPS ########
#Povol HTTPS von
$I -A FORWARD -i eth1.10 -o eth0 -p tcp --dport 443 -j ACCEPT
$I -A FORWARD -i eth1.20 -o eth0 -p tcp --dport 443 -j ACCEPT
# Povolíme HTTPS lokálnu sieť
$I -A FORWARD -d 192.168.0.2 -p tcp --dport 443 -j ACCEPT
$I -A FORWARD -s 192.168.0.2 -p tcp --sport 443 -j ACCEPT
# HTTP zvonku dnu
$I -t nat -A PREROUTING -d 158.193.139.74 -p tcp --dport 443 -j DNAT
   --to-destination 192.168.0.2
######## FTP #########
# Povolíme FTP zvnútra von pre servery aj desktopy
$I -A FORWARD -i eth1.10 -o eth0 -p tcp --dport 20 -j ACCEPT
$I -A FORWARD -i eth1.10 -o eth0 -p tcp --dport 21 -j ACCEPT
$I -A FORWARD -i eth1.20 -o eth0 -p tcp --dport 20 -j ACCEPT
$I -A FORWARD -i eth1.20 -o eth0 -p tcp --dport 21 -j ACCEPT
######## DHCP #########
#Povol DHCP
$I -I FORWARD -i eth1.10 -p udp --dport 67:68 --sport 67:68 -j ACCEPT
$I -I FORWARD -i eth1.20 -p udp --dport 67:68 --sport 67:68 -j ACCEPT
######## SMTP ########
# Povolíme preposielanie SMTP požiadaviek v lokálnej sieti na/z SMTP server
$I -A FORWARD -p tcp -d 192.168.0.3 --dport 25 -j ACCEPT
$I -A FORWARD -p tcp -s 192.168.0.3 --sport 25 -j ACCEPT
# Povolíme SMTP zvonku dnu
$I -t nat -A PREROUTING -p tcp --dport 25 -j DNAT --to-destination 192.168.0.3:25
######## IMAP ########
$I -A FORWARD -p tcp -d 192.168.0.3 --dport 143 -j ACCEPT
$I -A FORWARD -p tcp -s 192.168.0.3 --sport 143 -j ACCEPT
```

- # Logovanie do /var/messages/kern.log kvôli ladeniu
- \$I -A INPUT -j LOG
- \$I -A FORWARD -j LOG

Zapneme IP Forwarding pre iptables, aby fungovali "FORWARD" prikazy
echo 1 > /proc/sys/net/ipv4/ip_forward

4.9.1 Spúšťanie iptables skriptu po štarte

Skript na pridávanie záznamov "iptables" spúšťame príkazom "up" v rámci konfigurácií sieťového rozhrania "eth0" v súbore "/etc/network/interfaces". Spomenutý súbor je uvedený v kapitole "."4.3 - Základná konfigurácia.

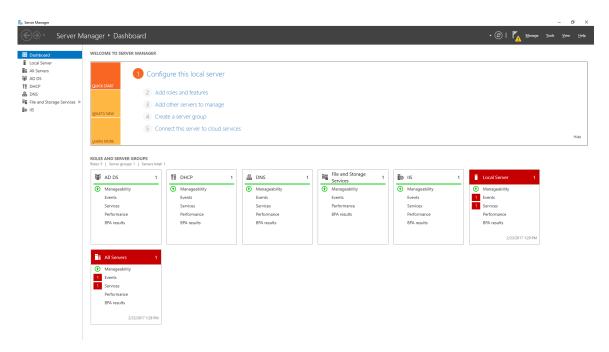
Windows

5.1 Inštalácia operačného systému

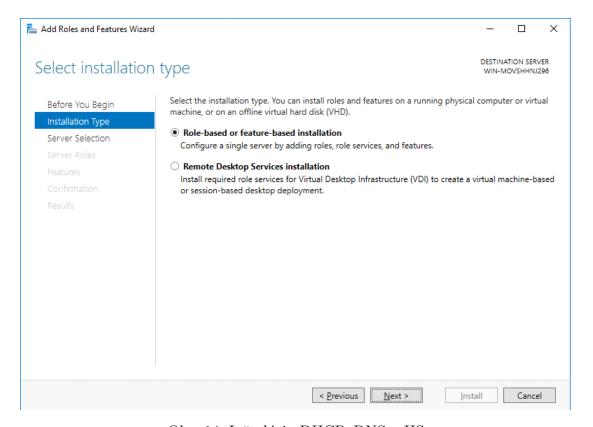
Ako operačný systém pre servery sme nainštalovali Windows Server 2016 x64. Pre desktopy sme použili už predinštalovaný virtuálny stroj s Windows 7 x64.

Windows Server sme v rámci VirtualBox-u nastavili rovnako ako pri Debian-e s tým rozdielom, že sme namiesto "Debian x64" použili šablónu "Windows 10 x64". Servery mali jeden sieťový adaptér a bol nastavený rovnako ako pri Debian serveroch. Dva sieťové adaptéry boli nastavené na Windows Server firewall-e, rovnako ako aj Debian na firewall-e, s rovnakou konfiguráciou. Osobitne sme však museli zmeniť nastavenia v časti Display ->Video Memory na maximálnu možnú hodnotu (128MB s 2D akceleráciou), aby bol zážitok z používania čo najplynulejší. Tiež sme zdvihli množstvo dostupnej operačnej pamäte na 2048MB a počet procesorov na 2. Nakoniec sme v časti Storage pridali inštalačné médium pre Windows Server.

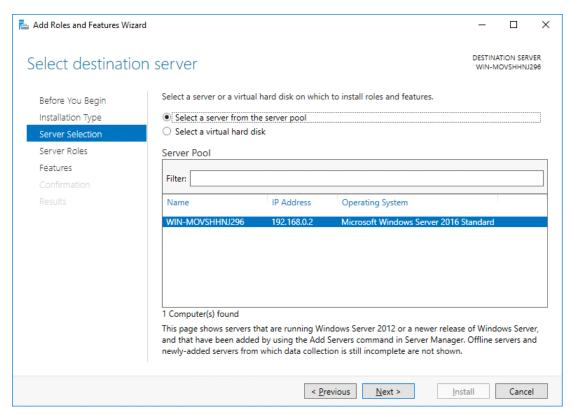
Po vykonaní potrebných nastavení vo VirtualBox-e sme spustili Windows Server virtuálku. Inštalácia bola veľmi jednoduchá - stačilo stále klikať na tlačidlo "Next". Pri voľbe typu inštalácie sme zvolili "Custom installation", vymazali sme všetky existujúce partície, vytvorili jedinú partíciu maximálnej veľkosti. Nastavenia sme potvrdili a Windows sa po chvíli nainštaloval. Po prihláseni sme po chvíli videli aplikáciu "Server Manager", pomocou ktorej budeme spravovať jednotlivé súčasti systému Windows Server.

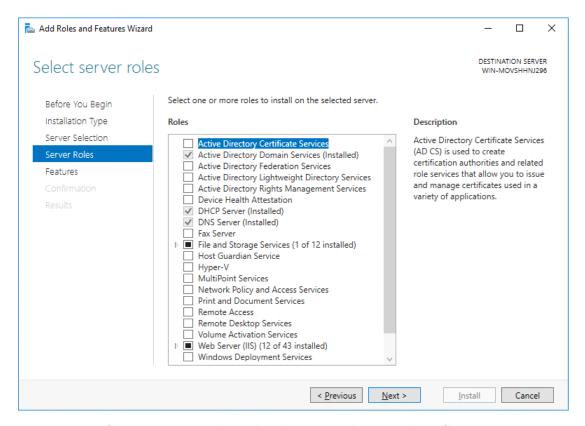
Obr. 13: Server Manager

Obr. 14: Inštalácia DHCP, DNS a IIS

Obr. 15: Spôsob inštalácie novej role pre Windows Server

Obr. 16: Nainštalované role pre systém Windows Server

5.2 Základná konfigurácia

Do Windows Server-u 2016 sme nainštalovali webový prehliadač Mozilla Firefox alebo Google Chrome (podľa preferencie - Internet Explorer bol prakticky nepoužiteľný). Podobne ako Windows 10, aj Windows Server 2016 inštaluje aktualizácie automaticky, pričom sa aktualizácie inštalujú do systému samé od seba, bez vedomia administrátora. Preto sme sa rozhodli automatické aktualizácie vypnúť priamo v nastavení služieb systému Windows. Konkrétne sme vypli službu "Windows Update" tým, že sme jej stav nastavili na "Disabled". Po nastavení sme reštartovali servery.

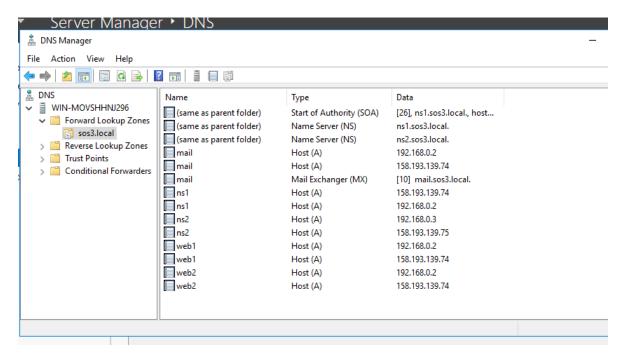
5.3 DNS

V prvom rade sme si zvolili Master a Slave. Master je server1 (192.168.0.2) a Slave server2 (192.168.0.3)

DNS master nainštalujeme pomocou Windows Server Manager. Klikneme na Manage, vyberieme možnosť Add roles and features daľej Role-based or feature-basedinstallation, zobrazí sa zoznam serverov, my vyberieme náš server a zvolímezo zoznamu rolesDNS Server a dokončíme inštaláciu.

Po inštalácií DNS balíka sme sa dostali cez Tools -> DNS -> Configure a DNS server -> Create a forward lookupzone k vytvoreniu primárnej forward lookupzóny sos1.local, nastavili sme aj nech záznamy preposiela na Slave 192.168.0.3.

Prešli sme k inštalácii DNS Slave.Postup ako pri DNS Master avšak DNS server bolo potrebné nastaviť na slavemode. Vybrali sme Tools -> Forward lookupzones -> New zone. Hneď v prvom kroku sme vybrali možnosť nie Primaryzone ale Secondaryzone a taktiež meno zóny .V ďalšom kroku určíme DNS Masterserver, v našom riešení ma IP 192.168.0.2 .Dokončíme vytváranie zóny pomocou Next a Finish. Onedlho si Slave stiahne záznamy z DNS Master servera.

Obr. 17: DNS záznamy

5.4 DHCP

Inštaláciu sme vykonali vo Windows service manager - Add Roles and Features, vybrali si možnosť DHCP server.

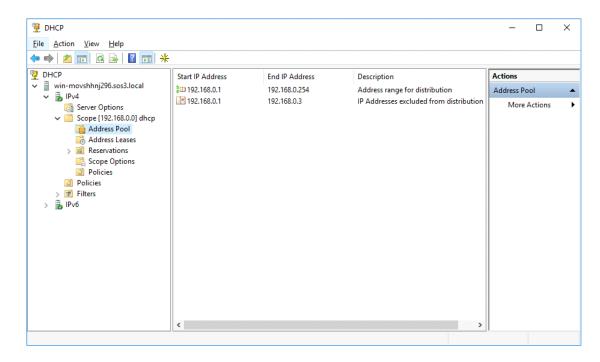
Pre konfiguráciu sme klikli na TOOLS a následne DHCP.Zobrazilo sa nám okno s ponukou , my sme vybrali náš server, IPv4 a možnosť new scope. Spustil sa New ScopeWizard. V prvom kroku sme napisali názov pravidla na prideľovanie IP adries. Ďalej sme zvolili rozsah IP adries a masku.

Rozsah IP adries od 192.168.0.1 po 192.168.0.254 Maska 255.255.255.0

Následne sme využili možnosti pridať výnimku z predtým zadaného rozsahu, teda adresy ktoré sa nebudu prideľovať napriek tomu, že sú zo nami zadaného rozsahu v predchádzajúcom kroku. Ide o adresy serverov 192.168.0.2 a 192.168.0.3.

Potom sme zvolili aký dlhý čas si server bude pamätať IP adresy ktoré niekomu pridelil. Stačilo nám 5 hodín (dĺžka cvičenia aj s rezervou).

Nakoniec sme nastavili bránu na "192.168.1.1", pridali sme IP adresy našich DNS serverov, teda "192.168.1.2" a "192.168.1.3". , a dokončili inštaláciu kliknutím na Finish.

Obr. 18: Konfigurácia DHCP

5.5 NTP

Na spustenie NTP na Windows servery sme museli vykonať zmeny v registroch. Spustíme okno RUN (WIN+R) , kde napíšeme regedit. Následne sa dostaneme cestou HKEY_LOCAL_MACHINE — SYSTEM — CurrentControlSet — Services — W32Time — TimeProviders — NtpServer až k hodnote Enabled , ktorá bola nastavená na 0 , a my ju zmeníme na 1.Využijeme opäť win+R , zadáme w32tm /config /update,čím vlastne spustíme NTP server na danom zariadení.

Na aplikáciu zmien sme reštartovali Windows Timeservice príkazom zadaným do commandline:

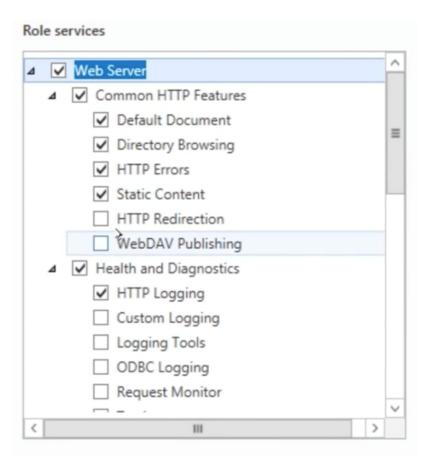
net stop w32time && net start w32tim.

5.6 Web server

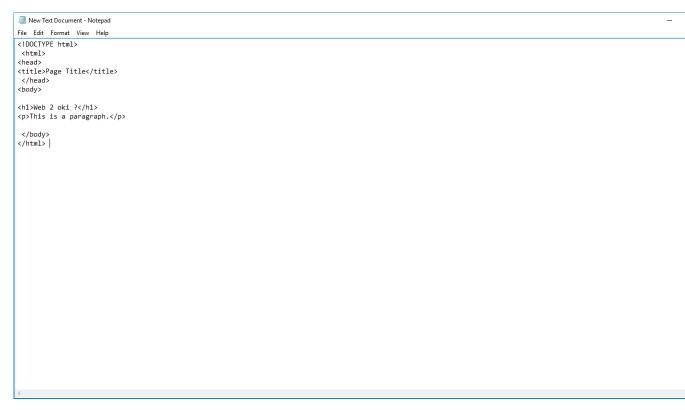
Webserver IIS (Internet Information Server) sme pridali cez windows server manager tlačidlom Addroles and features, kde sme vyhľadali Web Server ISS a pokračujeme ďalej. Pri ponuke Role Services

Následne nainštalujeme služby na server. Po úspešnej inštalácii sa IIS objaví na ľavom paneli v server manager-i. Klikneme na ikonu IIS a v zozname dostupných serverov sa zjaví jeden - ten, na ktorom uskutočňujeme konfiguráciu. Klikneme naň pravým tlačidlom myši a z ponuky zvolíme možnosť Internet Information Services (IIS) Manager. Otvorí sa nové okno, v ktorého ľavom paneli sa nachádza náš server. Rozbalíme jeho ponuku a klikneme na Sites. Pravý klik na Default Web Site nám ponúkne viacero možností vrátane nastavenia webstránky a pridania novej.

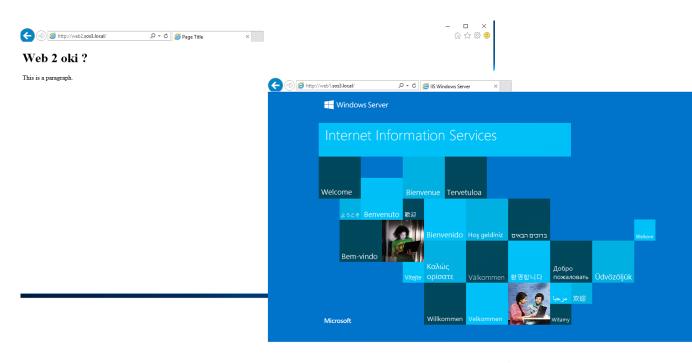
Po inštalácii sa nachádza ISS v ľavom paneli vo Windows Server Manager-i. Po kliknutí na tools v pravom hornom rohu klikneme Internet Information Services (ISS) manager. A po rozkliknutí na ľavom rohu je už vytvorená default sites. Otvoriť ju je možné zadaním do browseru "localhost".

Obr. 19: Inštalácia webového servera IIS

Obr. 20: Zdrojový kód stránky "web2"

Obr. 21: Ukážka webových stránok "web1" (vpravo) a "web2" (vľavo)

5.7 Poštový server

V server manageri klikneme na tools a v záložne DNS, nasmerujume sa ku DNS severu a vytvoríme nové záznamy pre mail server. Cname záznam mail 158.193.139.74, dva MX(Mail exchanger) záznamy 0 mail sos3.local a 10 mail sos3.local.

Zo stránky mailenable.com stiahneme standart edition. Začneme inštaláciou stiahnutého balíčka, zaklikneme web mail service(server). V nasledujúcich krokoch napíšeme do Domain Name: sos3.local a DNS host: 192.168.0.2 a smtp port: 25. Počas inštalácie nám vybehne tabuľká, kde odklikneme aby sa mailserver inštaloval ako webserver ISS. V server manageri po kliknutí servers -> localhost -> system -> diagnose si skontrolujeme či všetky políčka sú pass, čo nám značí že mail enable funguje. V ďalšom kroku servers -> localhost -> services and connectors a na SMTP klikneme pravým tlačidlom a klikneme na properties. V záložne general nastavíme default mail domain name čo je v našom prípade mail.sos3.local. Ďalej v záložke smart host nastavíme IP/DOMAIN 158.193.139.74. Po reštarte serveru vidíme že, všetky service sú running.

Service	Status
✓ MailEnable IMAP Service	Running
MailEnable List Connector	Running
MailEnable Mail Transfer Agent	Running
✓ MailEnable POP Service	Running
MailEnable Postoffice Connector	Running
MailEnable SMTP Connector	Running

Obr. 22: Inštalácia poštového servera MainEnable

5.8 NAT

Inštaláciu sme vykonali vo Windows Server Manageri, kde sme cez "Add Roles and Features" pridali službu "Routing and Remote Access" a následne sme ju nainštalovali. Pri inštalácii zvolíme sieťový adaptér eth0, ktorý je pripojený k internetu. Po inštalácii je NAT plne funkčné, ale je potrebné pridať NAT záznamy na porte 53 pre tcp aj udp. Ďalej sme potrebovali nakonfigurovať NAT v Control Panel -> Administrative tools -> Routing and Remote Access. Po kliknutí na NAT, vyberieme záložku s adaptérom, ktorý je pripojený k internet. V Address Pool je potrebné nastaviť položku "from", čo znamená náš rozsah verejných adries 158.193.139.74 a to, čo je naša koncová adresa 158.193.139.75 a maska 255.255.252. V záložke services and ports je potrebné pridať 4 nové záznamy NAT pre DNS(Master-Slave, TCP-UDP).

Obr. 23: Povolenie vzdialeného prístupu

Záver

Vytvorili sme dve verzie funkčnej základnej firemnej siete – linuxovú a windowsovú. Linuxová verzia bola postavená na operačnom systéme Debian 8.6.0 x64 Stable, windowsová na Windows Server 2016.

V linuxovej verzií sme sprevádzkovali firewall, VLAN smerovanie, DNS, DHCP, NTP, web server, poštový server.

Vo windowsovej verzií sme sprevádzkovali NAT, DHCP, DNS, NTP, web server IIS.